

Posudok na monografiu

NEMEŠ, Jaroslav. *KODEX VON NEUTRA. Geistige Erbschaft der italienisch-griechischen Mönche und ihrer Nachfolger von Aachen*. Győr : Palatia, 2007, 166 s.

Nedá sa povedať, že by Nitrianskemu (Szelepchényiho) kódexu, jednej z našich najstarších a najcennejších písomných pamiatok, bádatelia venovali málo pozornosti. Už od prvých desaťročí minulého storočia sa ním intenzívne zaoberali maďarskí i slovenskí historici, kodikológovia, liturgisti, historici umenia a aj ďalší. Jeho ďalší výskum v našich podmienkach však postihli nepriaznivé bádateľské podmienky v oblasti cirkevných dejín v druhej polovici 20. storočia – veď pri publikovaní inak mimoriadne cenného faksimilného vydania kódexu v 80. rokoch sa z ideologických dôvodov nemohla reprodukovať skvostná a umelecky hodnotná predná krycia doska väzby, lebo jej hlavným motívom je výjav na Kalvárii. Po politicko-spoločenských zmenách vzniklo v rámci obnoveného záujmu o toto unikátne dielo niekoľko solídnych štúdií z pera viacerých autorov a aj kvalitná kritická edícia kódexu.

Mgr. Jaroslav Nemeš, PhD. venoval tomuto artefaktu v uplynulých rokoch tiež viacero svojich textov. Výsledky svojho bádania zhrnul v monografii z roku 2006 *Nitriansky kódex a jeho posolstvo. Aachen – Óbuda – Nitra.*, ktorej prepracované a rozšírené vydanie publikoval v nasledujúcom roku v nemeckom preklade.

Na základe minuciózneho rozboru jednotlivých častí kódexu a ich porovnávaní so zahraničnými paralelami, štúdiá testamentárneho materiálu a zodpovednej práce s obsiahlou domácou a zahraničnou odbornou spisbou autor priniesol novú a podľa mojej mienky akceptovateľnú interpretáciu pôvodu kódexu. V rozpore s doteraz prevažujúcimi názormi o jeho domácom pôvode hľadá miesto jeho vzniku za hranicami Uhorského kráľovstva, konkrétne v Aachene.

Nemešova publikácia vyvolala v radoch odborníkov doteraz pomerne zdržanlivé mlčanie, ktoré je však veľavravné: autori, ktorí sa predmetnou problematikou zapodievali, zrejme nemajú veľmi čím vstúpiť do polemiky – teda, to je aspoň môj prípad, a predpokladám, že aj ostatní sú na tom podobne. Preto podľa nemá zmysel, aby som do podrobností rozoberal jednotlivé časti diela a poukazoval na časti, v ktorých Jaroslav Nemeš posúva a spresňuje naše poznanie. Namiesto toho si dovoľím ponúknuť pokus o komplexnejšie hodnotenie osobnosti a diela kolegu. V rozpore s dnešným trendom som totiž presvedčený, že o docentúru sa má uchádzať až vysokoškolský

učiteľ, ktorý má dostatok skúseností vo svojom vednom odbore, preukazné výskumné i pedagogické výsledky, pokiaľ možno aj prax v manažovaní v akademickom prostredí, prosto po všetkých stránkach zrelá osobnosť a nie jedinec, ktorému sa práve podarilo preskočiť latku požadovaných formálnych scientometrických kritérií.

Dr. Nemeš je v tomto ohľade pre mňa ideálnym habilitantom. Je autorom niekoľkých knižných publikácií, vrátane edície prameňov, ďalej vysokoškolskej príručky, zúčastnil sa radu domácich i zahraničných konferencií, rediguje vedecký časopis *Kultúrne dejiny*, je viac ako desaťročné aktívnym vysokoškolským učiteľom a aj školiteľom množstva záverečných prác. Popri tom už niekoľko rokov so cťou zastáva funkciu vedúceho Katedry histórie na Filozofickej fakulte Katolíckej univerzity v Ružomberku. Ide pritom o pracovisko, ktoré v prvom období svojej existencie nepoživalo v odborných kruhoch práve rešpekt, a to predovšetkým pre svoje takpovediac „extenzivistické“ a cynicky účelové ponímanie svojho jestvovania ako vysokoškolského pracoviska, tak charakteristické pre novovzniknuté univerzity. Vďaka zmene vo vedení pred niekoľkými rokmi však Filozofická fakulta Katolíckej univerzity v Ružomberku už dlhší čas vytrvalo mieri k prístavu, kde majú svoj domov štandardne fungujúce a tradičné vysokoškolské ustanovizne. To umožnilo Jaroslavovi Nemešovi, aby činnosť „svojej“ katedry histórie začal trpezlivo, krok za krokom normalizovať v pozitívnom slova zmysle. Pritom dokázal s preň charakteristicky skromným a pokorným spôsobom veľmi citlivo, zároveň však rozhodne sa vysporiadať aj s komplikovanými personálnymi otázkami pracoviska.

Ak mám zhrnúť svoje stanovisko k doterajšiemu pôsobeniu a dielu dr. Jaroslava Nemeša, vzhľadom na serióznosť jeho doterajšej činnosti v akademickej sfére a nepochybný vedecký prínos **o d p o r ú č a m** Vedeckej rade Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, aby mu udelila vedecko-pedagogickú hodnosť docenta v odbore Všeobecné dejiny.

V Bratislave 25. septembra 2014

Doc. Mgr. Vincent Múcska, PhD.

Katedra všeobecných dejín
FiF UK v Bratislave